

OKUMA STRATEJİLERİNİN PROGRAMLAR VE DERS KİTAPLARI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

AN ANALYSIS OF READING STRATEGIES WITHIN THE CONTEXT OF THE CURRICULA AND COURSEBOOKS

Üzeyir SÜĞÜMLÜ¹

Kadriye DOĞAN²

Başvuru Tarihi: 12.08.2020 Yayına Kabul Tarihi: 11.03.2021 DOI: 10.21764/maeuefd.837521
(Araştırma Makalesi)

Özet: Araştırmanın amacı, Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019) ve Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda (2018) yer alan okuma stratejileri ile ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan okuma stratejilerini karşılaştırmaktır. Program ile ders kitaplarının uyumu öğretimin niteliğini doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle programlarda yer alan okuma stratejileri ile ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan okuma stratejilerinin karşılaştırılması, program ve ders kitabı tutarlığının belirlenmesi açısından önemli görülmektedir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden temel nitel araştırma ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma materyallerini, Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019) ve Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı (2018) ile ortaokul Türkçe ders kitapları oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerini, programlarda yer alan okuma stratejilerine yönelik kazanımlar ve ortaokul Türkçe ders kitaplarında okuma stratejilerinin kullanıldığı yönerge ve etkinlikler oluşturmaktadır. Araştırma verileri, doküman incelemesi yoluyla toplanmış ve içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırma ile Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019) ve ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan okuma stratejileri arasında tutarsızlık olduğu, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (2019) 5 ve 6. sınıf düzeyleri ile Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nın (2018) tutarlı olmadığı belirlenmiştir. Araştırma sonucundan hareketle programlar ve ders kitaplarındaki tutarlığın sağlanması önerisi geliştirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: *Öğretim programı, ders kitabı, okuma becerisi, okuma stratejileri*

Abstract: This research attempts to compare the reading strategies in the Turkish Curriculum (2019) and the Reading Skills Curriculum (2018) with the reading strategies in the secondary school Turkish coursebooks. The harmony of the curriculum and the coursebooks directly affects the quality of teaching. Therefore, it is of great important to compare the reading strategies in the curricula with the reading strategies in the secondary school Turkish coursebooks in terms of identifying the consistency between the curriculum and the course book. The research used basic qualitative research, one of the qualitative research methods. The study materials of the research are composed of Turkish Curriculum (2019) and Reading Skills Curriculum (2018), and secondary school Turkish textbooks. The research data consists of the learning outcomes regarding the reading strategies in the curricula and the instructions and activities in which reading strategies are used in the secondary school Turkish coursebooks. The data were collected through document analysis and analyzed with content analysis technique. The research results revealed inconsistency between the reading strategies in the Turkish Curriculum (2019) and in the secondary school Turkish coursebooks, and the 5th and 6th grade levels of the Turkish Curriculum (2019) and the Reading Skills Curriculum (2018) are not consistent. Based upon the research results, a recommendation was provided to ensure the consistency between the curriculum and coursebooks.

Keywords: *Curriculum, coursebook, reading skills, reading strategies*

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ordu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, e-mail: u.sugumlu@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2135-5399

² Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, e-mail: kadriyedogan638@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6655-7475

Giriş

Eğitim, yaşam boyu devam eden ve toplumun ihtiyaçlarına göre şekillenen dinamik bir süreçtir. Bu süreçte, toplumun beklentilerinin öğretim uygulamalarına yansıtılması öğretim programları ile gerçekleşmektedir. Bu yönüyle öğretim programları; öğrencilere kazandırılmak istenen bilgi, beceri ve yetkinliklerin belirlendiği bir rehber görevi görmektedir.

Öğretim programları, öğrenme ve öğretme süreci içerisinde; nelerin, niçin ve nasıl yer alacağını ifade eden bir rehber (Girgin, 2011, s. 12) ve öğretmenlerin hangi becerileri ve bilgileri aktaracaklarını; öğrencilere de hangi becerileri ve bilgileri edinecekleri konusunda yol göstericidir. Bu nedenle öğretim programlarının yeni gelişmelere açık ve yenilenebilir olmaları gerekir. Toplumun ve bireylerin ihtiyaçları, teknolojik gelişmelerin etkisi, öğretim programlarının yenilenebilir (Arı, 2016, s. 236) olmalarını zorunluluk haline getirmektedir.

Öğretim programının verimli bir şekilde uygulanabilmesi, programın amaçlarına uygun ders kitaplarının oluşturulmasıyla mümkündür. Ders kitapları, öğrencilerin öğrenme gereksinimlerini karşılamak amacıyla hazırlanan ve bir öğretim ortamında kullanılarak dersin işlenmesine temel oluşturmaktadır (Ülper & Yalınkılıç, 2010, s. 349). Bu bağlamda ders kitapları, öğretim programının amaçlarının gerçekleşmesinde temel başvuru kaynağı ve kılavuzu olma niteliğini de taşımaktadır (İşeri, 2007, s. 62). Öğretim programlarının uygulama biçimini yansıtan ders kitapları, ne kadar nitelikli olursa öğretimin niteliği de o derece artabilmektedir. Türkçenin eğitimi ve öğretimi alanında hedeflenen başarının gerçekleşmesi de nitelikli Türkçe öğretim programları ile mümkün olabilecektir (Türkben, 2018, s. 2153).

Türkçe dersi dört temel dil becerisi üzerinden gerçekleştirilen bir derstir. Bu becerilerden okuma ve dinleme anlama becerilerini; konuşma ve yazma ise anlatma becerilerini oluşturmaktadır (Şahin, 2020, s. 103). Anlama ve anlatma becerilerinin gelişmesi, etkili bir dil öğretimine bağlıdır (Kaya, 2015, s. 2). Anlama becerilerinden biri olan okuma, bireyin öğrenme sürecini yaşam boyu doğrudan etkilemektedir. Bireyi yaşam boyu etkileyen öğrenme süreci ise okuma ve anlama ile gerçekleşmektedir (Okur, 2013, s. 4). Aytaş (2005) öğrendiklerimizin %1'ini tatma, %1.5'ini dokunma, %3.5'ini koklama, %11'ini işitme, %83'ünü görme duyusu ile kazandığımızı belirtirken göze ve kulağa hitap eden okumanın öğrenmede %94 gibi önemli bir yere sahip olduğunu vurgulamıştır.

Okuma eğitimi; öğrencinin bir metni nasıl okuyacağı, nelere dikkat edeceği, okurken neler yapacağı, hangi noktalardan ne gibi çıkarımlarda bulunacağı ve farklı metin türlerini nasıl okuyacağı konusunda öğrenciye yol gösterici olmalıdır. Bu noktada öğrencilerin okuduklarını daha iyi kavramaları için okuma öncesinde, sırasında ve sonrasında kullanacakları yöntem ve tekniklere ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç, okuma becerisi öğretiminde kullanılan okuma stratejileri ile karşılanmaktadır. Okuma stratejileri, bir metni okurken karşılaşılan kavrama ve anlama problemlerini çözmek amacıyla okuyucu tarafından işe koşulan zihinsel işlemlerdir (Topuzkanamış, 2010, s. 359). Okuma eğitiminde başvurulan okuma stratejileri, öğrencilerin okuma becerilerinin geliştirilmesinde işlevsel bir role sahiptir.

2005-2006 yıllarında ilköğretim birinci ve ikinci kademe Türkçe öğretim programlarında köklü değişiklikler yapılmış ve programlar, çağın gereksinimlerine göre yeniden hazırlanmıştır. İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2006), “Okuma yöntem ve tekniklerini kullanır.” kazanımına yer verilmiştir. Bu anlayış, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2019a) “Okuma stratejilerini kullanır.” kazanımının yer alması ile devam etmiştir. Son programda 2006 programından farklı olarak strateji kavramı kullanılmıştır. Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) ise “Okuma amacını ve yöntemini belirler.” kazanımına yer verilmiştir. Programlarda okuma yöntem ve teknikleri, okuma stratejileri ve okuma yöntemi kavramları kullanılmıştır. Kavram kullanımında tutarlığın olmadığı görülmektedir. Bu araştırmada, son program olan Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2019a) kullanılan strateji kavramı tercih edilmiştir.

Alanyazında okuma stratejileri üzerine yapılmış çalışmalar bulunmaktadır (Tuna, 2016; Kaman, 2012; Özercan, 2010; Akın & Çeçen, 2014; Aktaş & Bayram, 2018; Epçaçan, 2009; Topuzkanamış, 2010; Özdemir, 2018; Temizkan, 2008). Bu çalışmalar, program ve ders kitaplarının okuma stratejileri bağlamında karşılaştırılmasına yönelik değildir. Bunun yanı sıra dinleme/izleme, konuşma ve yazma stratejilerinin program ve ders kitaplarında karşılaştırılmalı incelendiği araştırmalar (Aktaş & Bayram, 2021; Süğümlü & Yiğit, 2020; Süğümlü & Yurt, 2021; Süğümlü & Yüce, 2020) bulunmaktadır. Okuma stratejilerinin ise programlar ve ders kitaplarında karşılaştırmalı incelendiği araştırmaya rastlanmamıştır. Konuyla ilgili Erkal ve Çağrıtekin'in (2020) yaptıkları çalışmada, programda yer alan okuma yöntem ve teknikleri, ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki metinlere uygunlukları açısından incelenmiştir. Sözü edilen çalışmada incelenen

ortaokul Türkçe ders kitaplarının 3'ü özel yayınevlerinin ve 1'i MEB'in hazırladığı kitaplardır. Bu araştırmada ise ortaokul Türkçe ders kitaplarının 3'ü MEB'in ve 1'i özel yayınevinin hazırladığı kitaplardır. Araştırmanın çalışma materyallerinden ikisi farklılık göstermektedir. Bunun yanı sıra Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı (MEB, 2018) da bu çalışmanın kapsamında yer almaktadır.

Bu araştırma; Türkçe Dersi Öğretim Programı (MEB, 2019) ve Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) yer alan okuma stratejileri ile ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan okuma stratejilerinin karşılaştırılması, program ile ders kitapları arasındaki tutarlılığın belirlenmesi açısından önemli görülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, Türkçe Dersi Öğretim Programı (MEB, 2019a) ve Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı (MEB, 2018) ile ortaokul Türkçe ders kitaplarını okuma stratejileri açısından karşılaştırarak program ve ders kitaplarının tutarlılığını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

1. Programlarda ortaokul düzeyine yönelik hangi okuma stratejileri yer almaktadır?
2. Beşinci sınıf düzeyinde programlar ile ders kitabı, okuma stratejileri bakımından tutarlı mıdır?
3. Altıncı sınıf düzeyinde programlar ile ders kitabı, okuma stratejileri bakımından tutarlı mıdır?
4. Yedinci sınıf düzeyinde program ile ders kitabı, okuma stratejileri bakımından tutarlı mıdır?
5. Sekizinci sınıf düzeyinde program ile ders kitabı, okuma stratejileri bakımından tutarlı mıdır?
6. Ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan okuma stratejilerinin dağılımı nasıldır?

Yöntem

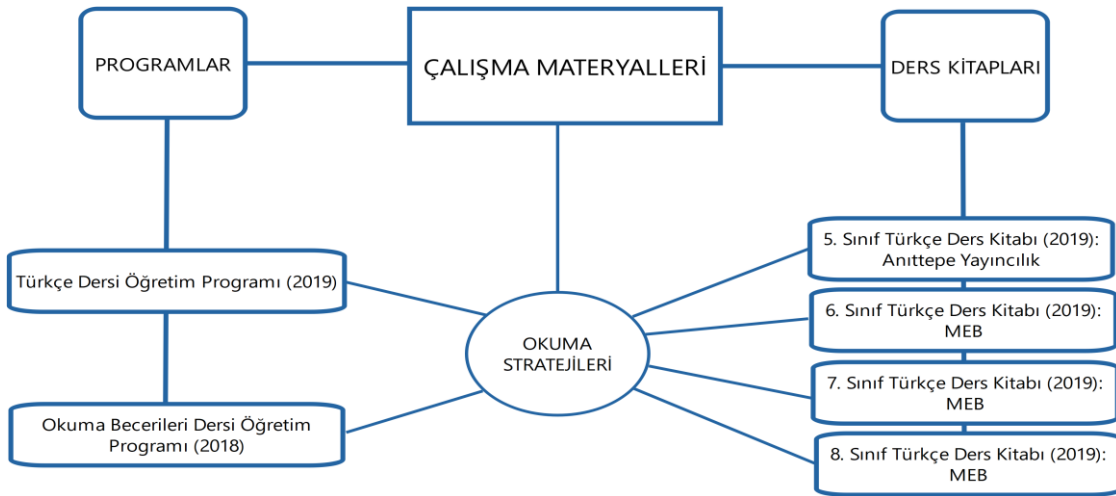
Araştırmanın Modeli

Okuma stratejilerinin Türkçe Dersi Öğretim Programı (MEB, 2019a) ve Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı (MEB, 2018) ile ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki durumunun karşılaştırılması olarak incelendiği bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden temel nitel araştırma ile gerçekleştirilmiştir. Temel nitel araştırma, tüm disiplin alanlarında ve pratikte uygulama alanlarında görülebilen, eğitimde kullanılabilen en yaygın nitel araştırma

yöntemlerinden biridir. Temel nitel araştırmada veriler; gözlem, görüşme veya doküman incelemesi yoluyla toplanır (Merriam, 2013). Bu araştırmada veriler, programlar ve ders kitaplarının incelenmesi (doküman incelemesi) yoluyla toplanmıştır.

Çalışma Materyali

Araştırmanın çalışma materyallerini; Türkçe Dersi Öğretim Programı (MEB, 2019a), Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı (MEB, 2018), 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (MEB, 2019b), 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (MEB, 2019c), 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (MEB, 2019d) ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (MEB, 2019e) oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında ortaokul Türkçe ders kitapları incelenmiş ve MEB'in yanı sıra farklı yayınevleri tarafından hazırlanmış ders kitaplarının da olduğu belirlenmiştir. Çalışma materyali olarak ortaokul Türkçe ders kitaplarının belirlenmesinde, MEB'in yayınları tercih edilmiştir. Beşinci sınıfta, MEB'in 2019 baskısı ders kitabı olmadığı için Anıttepe Yayıncılık tarafından hazırlanan 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (MEB, 2019b), çalışma materyali olarak belirlenmiştir. Araştırma kapsamına Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (MEB, 2019a) yanı sıra Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nın (MEB, 2018) alınmasının nedeni; programın 5 ve 6. sınıflar için düzenlenmiş ve Türkçe dersiyle bağlantılı "okuma becerileri" seçmeli dersi için hazırlanmış olması, programda okuma yöntemlerine yönelik kazanımın yer almasıdır. Araştırmanın çalışma materyalleri, Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Araştırmanın çalışma materyalleri

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri toplama aracını, Türkçe Dersi Öğretim Programı (MEB, 2019a) ve Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) yer alan okuma stratejilerine yönelik kazanımlar ve ortaokul Türkçe ders kitaplarında okuma metinlerinde yer alan okuma stratejisi yönerge ve etkinlik uygulamalarından hareketle oluşturulan Okuma Stratejileri Çizelgesi oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 189). Türkçe Dersi Öğretim Programı (MEB, 2019a), Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı (MEB, 2018) ile ortaokul Türkçe ders kitapları, elektronik ortamda incelenmiştir. Araştırmanın verileri üç aşamada toplanmıştır. Birinci aşamada programlarda yer alan okuma stratejileri, ikinci aşamada ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan okuma stratejileri belirlenmiş, üçüncü ve son aşamada ise programlar ve ders kitaplarında yer alan okuma stratejileri karşılaştırılmıştır.

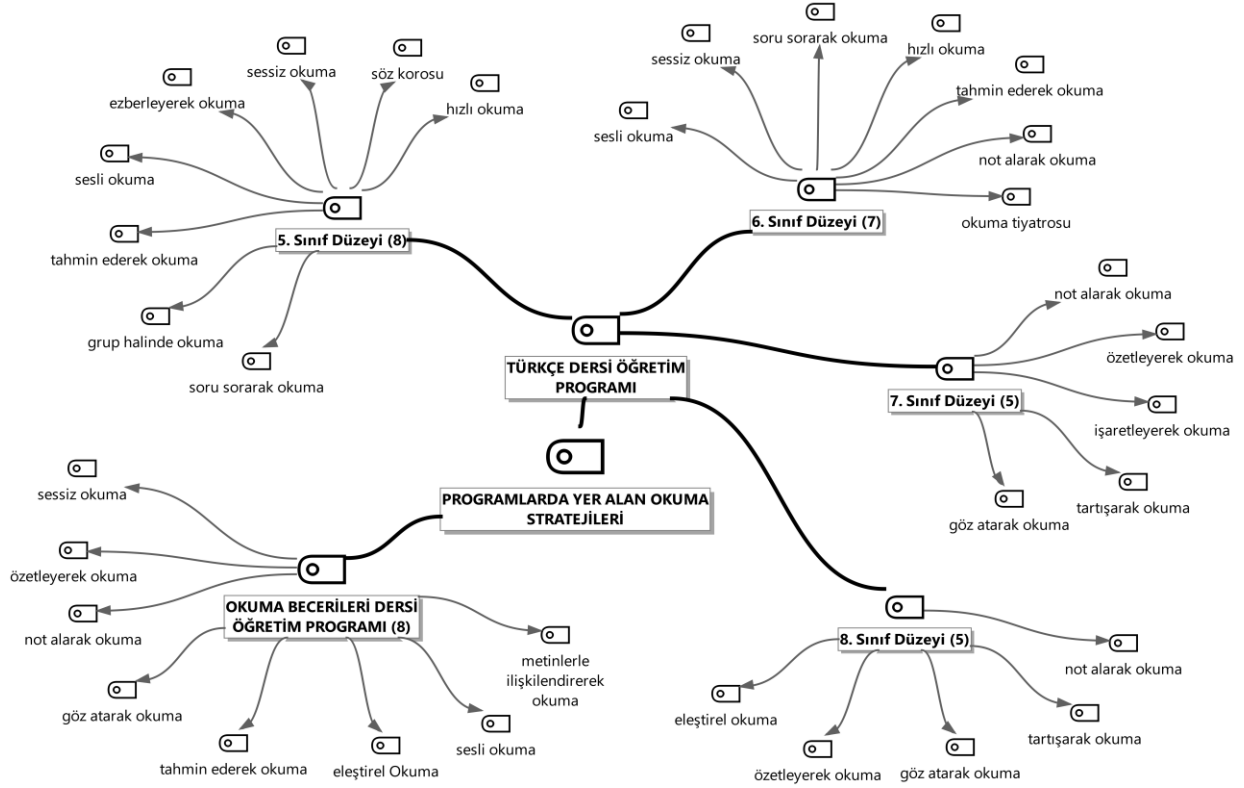
Verilerin Analizi

Araştırmada nitel veri analizi tekniklerinden içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi, belli bir metnin, kitabın, belgenin içeriğinde gizli kavram, ilke ve özellikleri anlama anlatma amacı ile yapılan bir taramadır (Karasar, 2019, s. 231). İçerik analizinde temel amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 242). Veri analizi, MAXQDA 20 nitel analizi programı ile yapılmıştır. Veri analizi sürecinde programlarda ve ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan okuma stratejileri kodlanmış ve belli kategoriler altında birleştirilmiştir. Ardından program ve ders kitaplarındaki okuma stratejilerinin tutarlı olup olmadığı belirlenmiş ve bulgular, analiz programından elde edilen görsellerle sunulmuş yorumlanmıştır. Veri analizi güvenilirliği, her sınıf düzeyi için ortaokul Türkçe ders kitaplarında okuma stratejilerinin yer aldığı yönerge örnekleri verilerek sağlanmıştır.

Bulgular

Programlarda Ortaokul Düzeyi Okuma Stratejileri

Türkçe Dersi Öğretim Programı (MEB, 2019a) ve Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) yer alan ortaokul düzeyine yönelik okuma stratejileri, Şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2. Programlarda yer alan okuma stratejileri

Şekil 2 incelendiğinde Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (MEB, 2019a) 5. sınıf düzeyinde sesli, sessiz, tahmin ederek, grup halinde, soru sorarak, söz korusu, ezberleyerek ve hızlı okuma; 6. sınıf düzeyinde sesli, tahmin ederek, not alarak, soru sorarak, okuma tiyatrosu, hızlı ve sessiz okuma; 7. sınıf düzeyinde not alarak, işaretleyerek, tartışarak, göz atarak ve özetleyerek okuma; 8. sınıf düzeyinde eleştirel, not alarak, tartışarak, göz atarak ve özetleyerek okuma stratejilerinin yer aldığı görülmektedir. Yine Şekil 1 incelendiğinde Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) (5 ve 6. sınıf düzeyleri) özetleyerek, not alarak, göz atarak, tahmin ederek, eleştirel, sesli, sessiz ve metinlerle ilişkilendirerek okuma stratejilerinin yer aldığı görülmektedir.

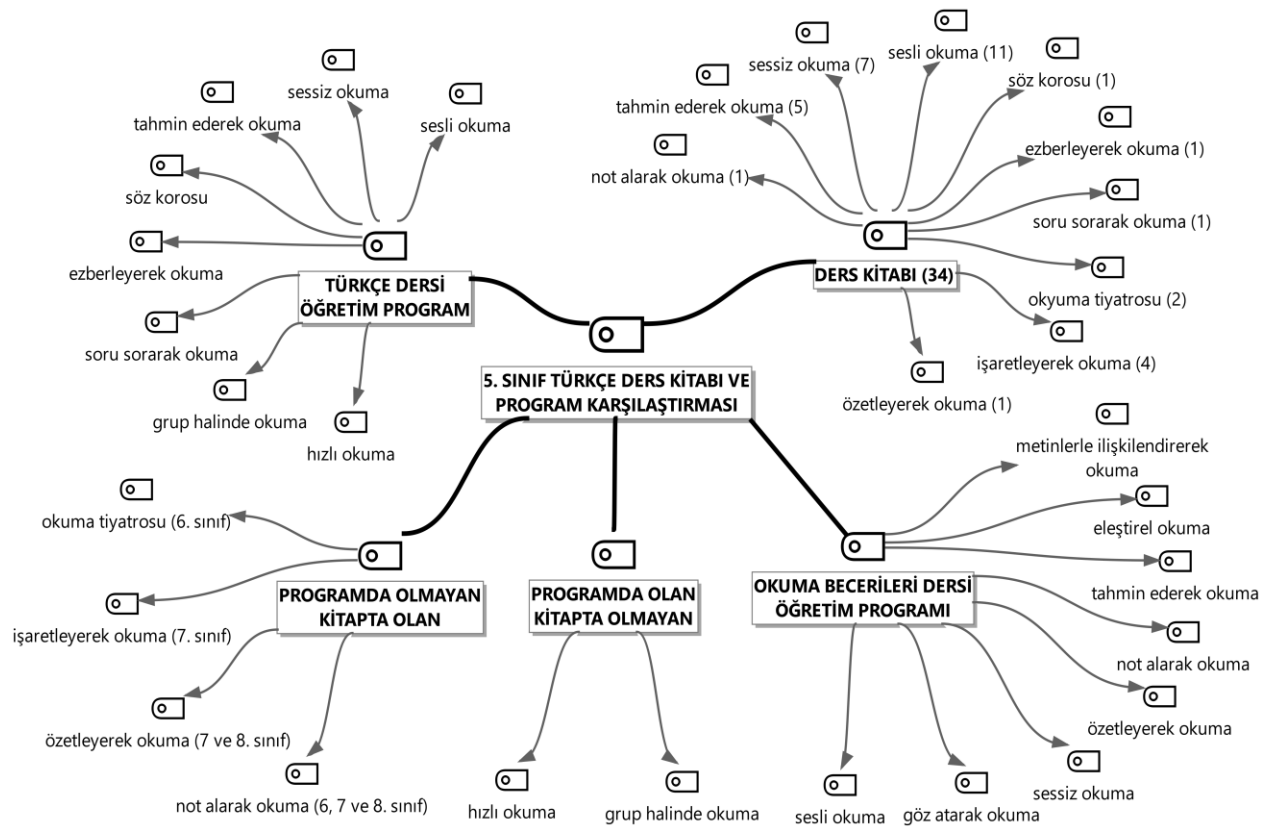
Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2019a) sesli, sessiz, tahmin ederek, grup halinde, soru sorarak, söz korusu, ezberleyerek, okuma tiyatrosu, hızlı okuma, not alarak, işaretleyerek, tartışarak, göz atarak, özetleyerek ve eleştirel okuma stratejileri olmak üzere 15 farklı okuma stratejisine yer verilmiştir. Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) ise 8 farklı okuma stratejisine yer verilmiştir. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (MEB, 2019a) 5 ve 6. sınıf düzeylerinde grup halinde, soru sorarak, hızlı, ezberleyerek ve söz korusu okuma stratejileri,

Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) yer almamaktadır. Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) yer alan metinlerle ilişkilendirerek okuma ise Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (MEB, 2019a) hiçbir sınıf düzeyinde yer almamaktadır.

Beşinci Sınıf Düzeyinde Okuma Stratejileri

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (MEB, 2019a) 5. sınıf düzeyi ve Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) yer alan okuma stratejileri ile 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda (MEB, 2019b) yer alan okuma stratejilerinin karşılaştırılması, Şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 3. Beşinci sınıf düzeyinde ders kitabı ve programlar karşılaştırması

Şekil 3 incelendiğinde Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (MEB, 2019a) 5. sınıf düzeyinde sesli, sessiz, tahmin ederek, grup halinde, soru sorarak, ezberleyerek, söz korusu ve hızlı okuma; 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda (MEB, 2019b) ise sesli, sessiz, tahmin ederek, işaretleyerek, not alarak, okuma tiyatrosu, özetleyerek, ezberleyerek, soru sorarak okuma ve söz korusu stratejilerinin yer aldığı görülmektedir. Ders kitabında sesli okuma 11, sessiz okuma 7, tahmin ederek okuma 5,

işaretleyerek okuma 4, not alarak okuma 3, okuma tiyatrosu 2, özetleyerek, ezberleyerek, soru sorarak okuma ve söz korusu 1 kez geçmektedir. Kitapta; programın 5. sınıf düzeyinde olmamasına karşın 6. sınıf düzeyinde yer alan okuma tiyatrosu, 7. sınıf düzeyinde yer alan işaretleyerek okuma, 7 ve 8. sınıf düzeyinde yer alan özetleyerek okuma, 6, 7 ve 8. sınıf düzeyinde yer alan not alarak okuma stratejilerinin kullanıldığı görülmektedir. Programın 5. sınıf düzeyinde yer almasına karşın grup halinde ve hızlı okuma stratejilerine ders kitabında yer verilmemiştir. Ders kitabında en fazla yer verilen okuma stratejisi sesli okuma, en az yer verilen okuma stratejileri özetleyerek, ezberleyerek, soru sorarak okuma ve söz korusu stratejileridir. Yine Şekil 3 incelendiğinde 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda (MEB, 2019b) yer alan işaretleyerek, okuma tiyatrosu, soru sorarak, ezberleyerek okuma ve söz korusu stratejilerinin Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) yer almadığı; programda yer alan metinlerle ilişkilendirerek, eleştirel ve göz atarak okuma stratejilerinin ise ders kitabında yer almadığı görülmektedir.

5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda (MEB, 2019b) yer verilen okuma stratejilerine ilişkin yönerge örnekleri aşağıda gösterilmiştir.

İşaretleyerek Okuma Stratejisi Yönerge Örneği:

- Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek okuyunuz. Metni okurken önemli gördüğünüz yerleri işaretleyiniz.

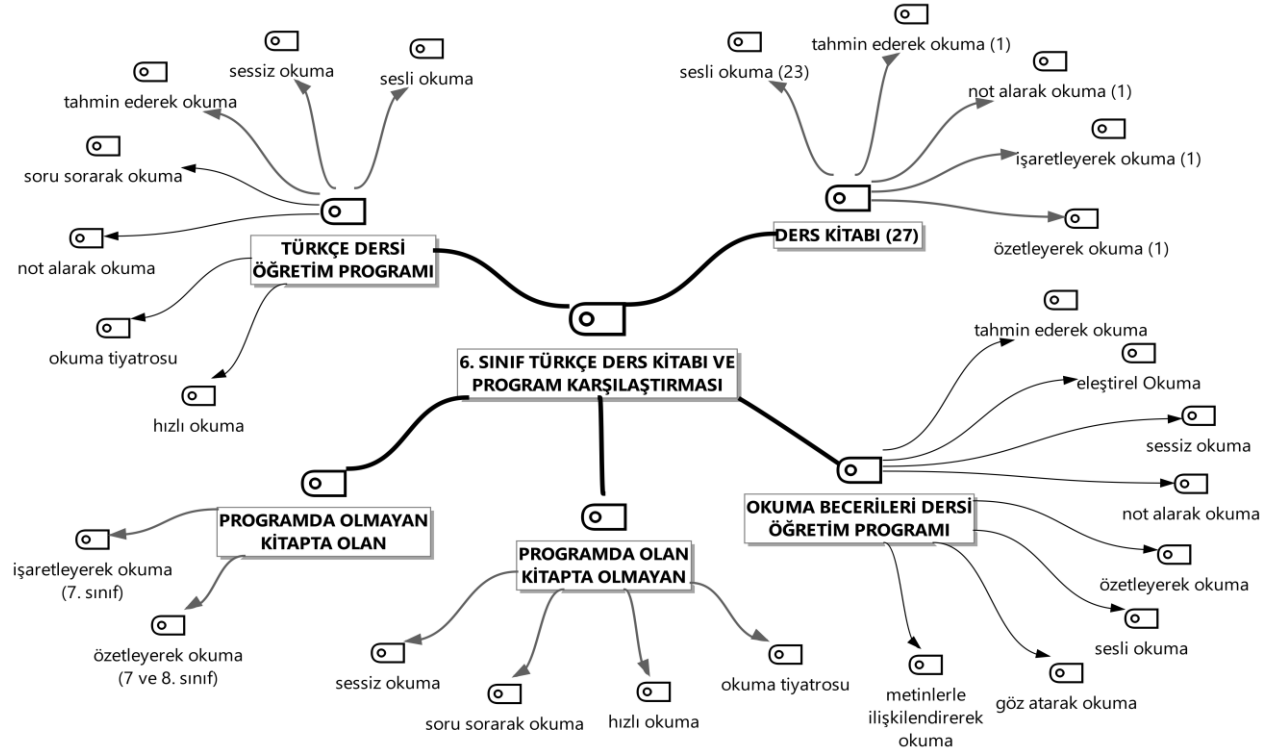
Tahmin Ederek Okuma ve Sesli Okuma Stratejileri Yönerge Örneği:

- Metnin başlığından ve görsellerden hareketle metnin içeriğini tahmin ediniz. Tahminlerinizi 1. etkinliğe yazınız.
- Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

Altıncı Sınıf Düzeyinde Okuma Stratejileri

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (MEB, 2019a) 6. sınıf düzeyi ve Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) yer alan okuma stratejileri ile 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda (MEB, 2019c) yer alan okuma stratejilerinin karşılaştırılması, Şekil 4'te gösterilmiştir.

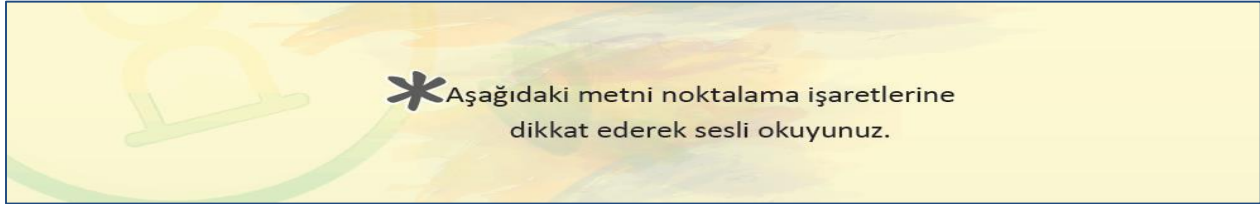
Şekil 4. Altıncı sınıf düzeyinde ders kitabı ve programlar karşılaştırması

Şekil 4 incelendiğinde Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (MEB, 2019a) 6. sınıf düzeyinde sesli, tahmin ederek, not alarak, soru sorarak, okuma tiyatrosu, hızlı ve sessiz okuma; 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda (MEB, 2019c) ise sesli, tahmin ederek, not alarak, işaretleyerek ve özetleyerek okuma stratejilerinin yer aldığı görülmektedir. Ders kitabında sesli okuma 23, tahmin ederek, not alarak, işaretleyerek ve özetleyerek okuma 1 kez geçmektedir. Kitapta, programın 6. sınıf düzeyinde olmamasına karşın 7. sınıf düzeyinde yer alan işaretleyerek okuma ile 7 ve 8. sınıf düzeyinde yer alan özetleyerek okuma stratejisinin kullanıldığı görülmektedir. Programın 6. sınıf düzeyinde yer almasına karşın soru sorarak, okuma tiyatrosu, hızlı ve sessiz okuma stratejilerine kitapta yer verilmemiştir. Ders kitabında en fazla sesli okuma stratejisine, en az tahmin ederek, not alarak ve işaretleyerek okuma stratejilerine yer verilmiştir. Yine Şekil 4 incelendiğinde 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda (MEB, 2019c) yer alan işaretleyerek okuma stratejisinin Okuma Becerileri

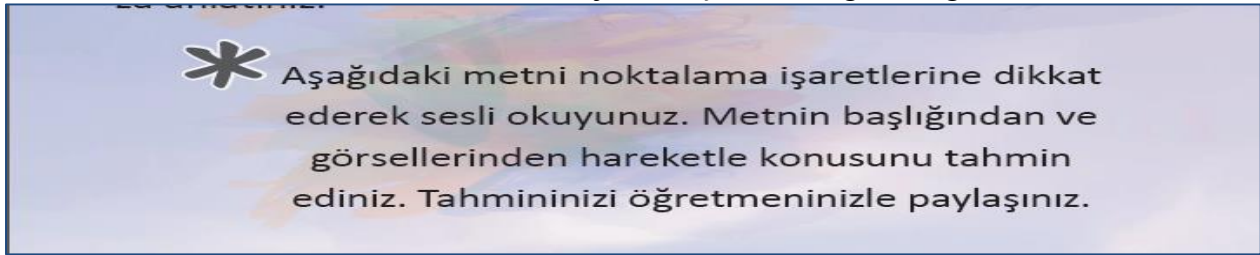
Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) yer almadığı; programda yer alan metinlerle ilişkilendirerek, göz atarak, sessiz ve eleştirel okuma stratejilerinin ise ders kitabında yer almadığı görülmektedir.

6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda (MEB, 2019c) yer verilen okuma stratejilerine ilişkin yönerge örnekleri aşağıda gösterilmiştir.

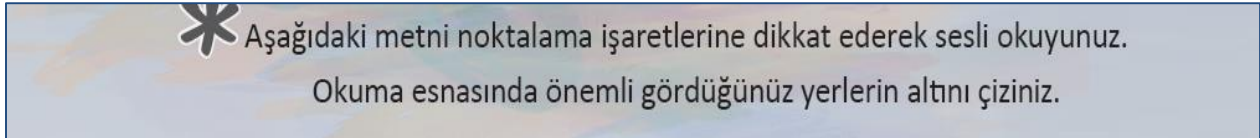
Sesli Okuma Stratejisine İlişkin Yönerge Örneği:

Sesli Okuma ve Tahmin Ederek Okuma Stratejisine İlişkin Yönerge Örneği:

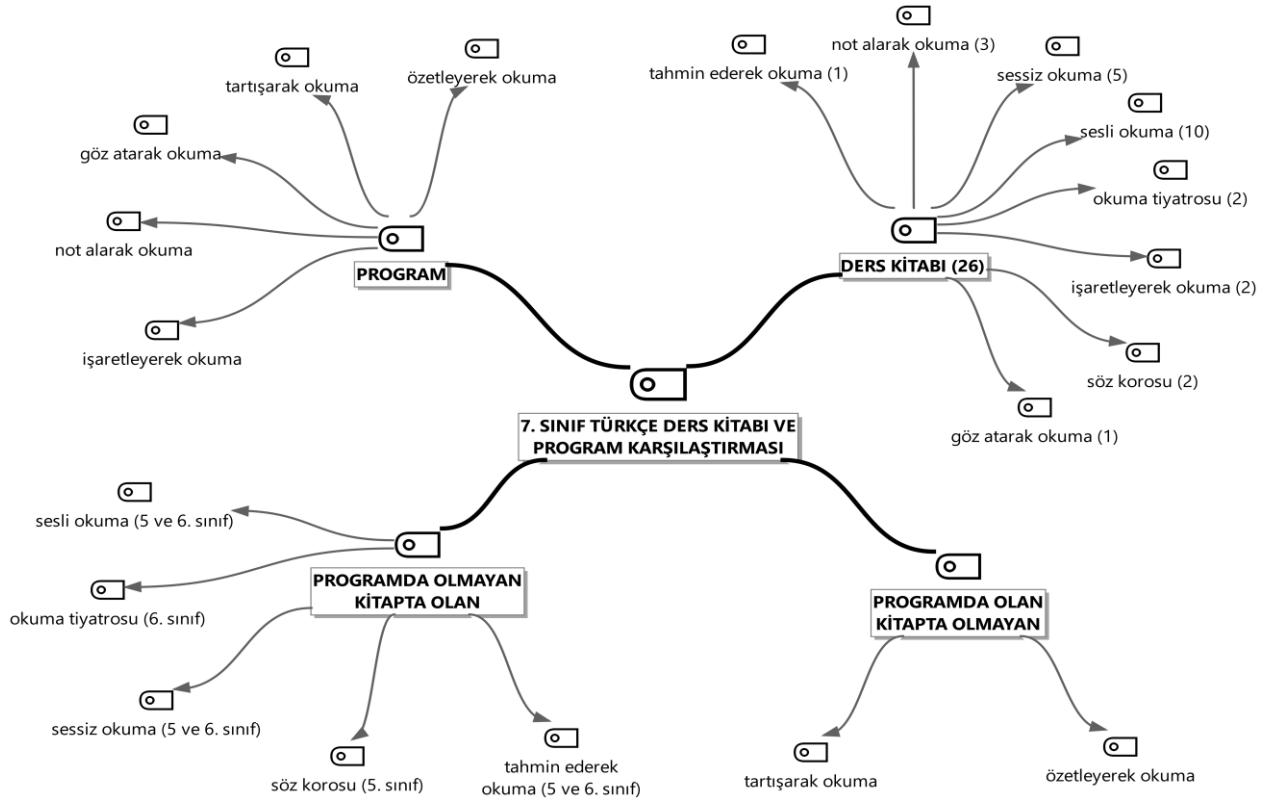

Sesli Okuma ve İşaretleyerek Okuma Stratejisine İlişkin Yönerge Örneği:

Yedinci Sınıf Düzeyinde Okuma Stratejileri

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2019a) 7. sınıf düzeyinde yer alan okuma stratejiler ile 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda (MEB, 2019d) yer alan okuma stratejilerinin karşılaştırılması, Şekil 5'te gösterilmiştir.

Şekil 5. Yedinci sınıf düzeyinde ders kitabı ve program karşılaştırması

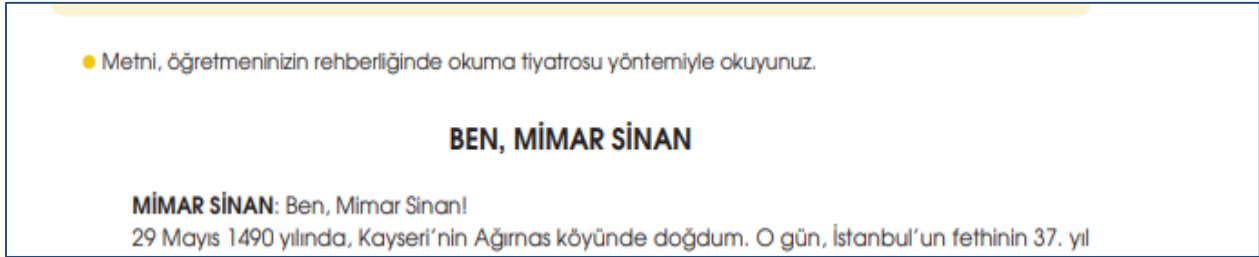
Şekil 5 incelendiğinde Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (MEB, 2019a) 7. sınıf düzeyinde not alarak, işaretleyerek, göz atarak, tartışarak ve özetleyerek okuma; 7. Sınıf Türkçe Dersi Kitabı'nda (MEB, 2019d) ise sesli, sessiz, not alarak, işaretleyerek, okuma tiyatrosu, söz korusu, tahmin ederek ve göz atarak okuma stratejileri yer aldığı görülmektedir. Ders kitabında sesli okuma 10, sessiz okuma 5, not alarak okuma 3, işaretleyerek okuma, okuma tiyatrosu ve söz korusu 2, tahmin ederek okuma ile göz atarak okuma ise 1 kez geçmektedir. Kitapta, programın 7. sınıf düzeyinde olmamasına karşın 5 ve 6. sınıf düzeyinde yer alan sesli okuma, sessiz okuma ve tahmin ederek okuma; 6. sınıf düzeyinde yer alan okuma tiyatrosu ve 5. sınıf düzeyinde yer alan söz korusu stratejilerinin de kullanıldığı görülmektedir. Programın 7. sınıf düzeyinde yer almasına karşın tartışarak okuma ve özetleyerek okuma stratejilerine kitapta yer verilmemiştir. Ders kitabında en fazla sesli okuma, en az göz atarak ve tahmin ederek okuma stratejilerine yer verilmiştir. Okuma stratejileri bağlamında 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (MEB, 2019a) ile Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı (MEB, 2018) karşılaştırması yapılmamıştır. Bunun nedeni, programın 5 ve 6. sınıf düzeyleri için hazırlanmış olmasıdır.

7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda (MEB, 2019d) yer verilen okuma stratejilerine ilişkin yönerge örnekleri aşağıda gösterilmiştir.

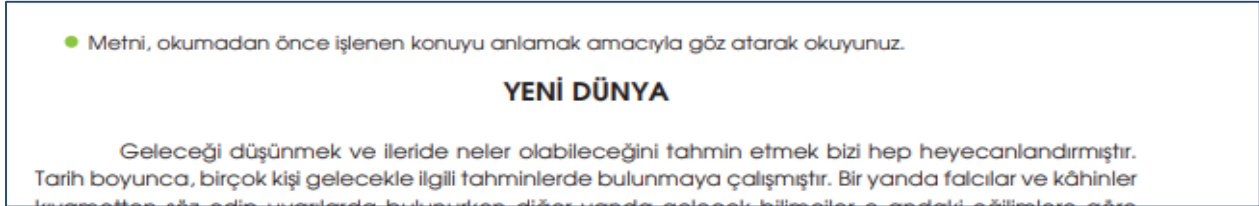
Söz Korusu Stratejisi Yönerge Örneği:

Okuma Tiyatrosu Stratejisi Yönerge Örneği:

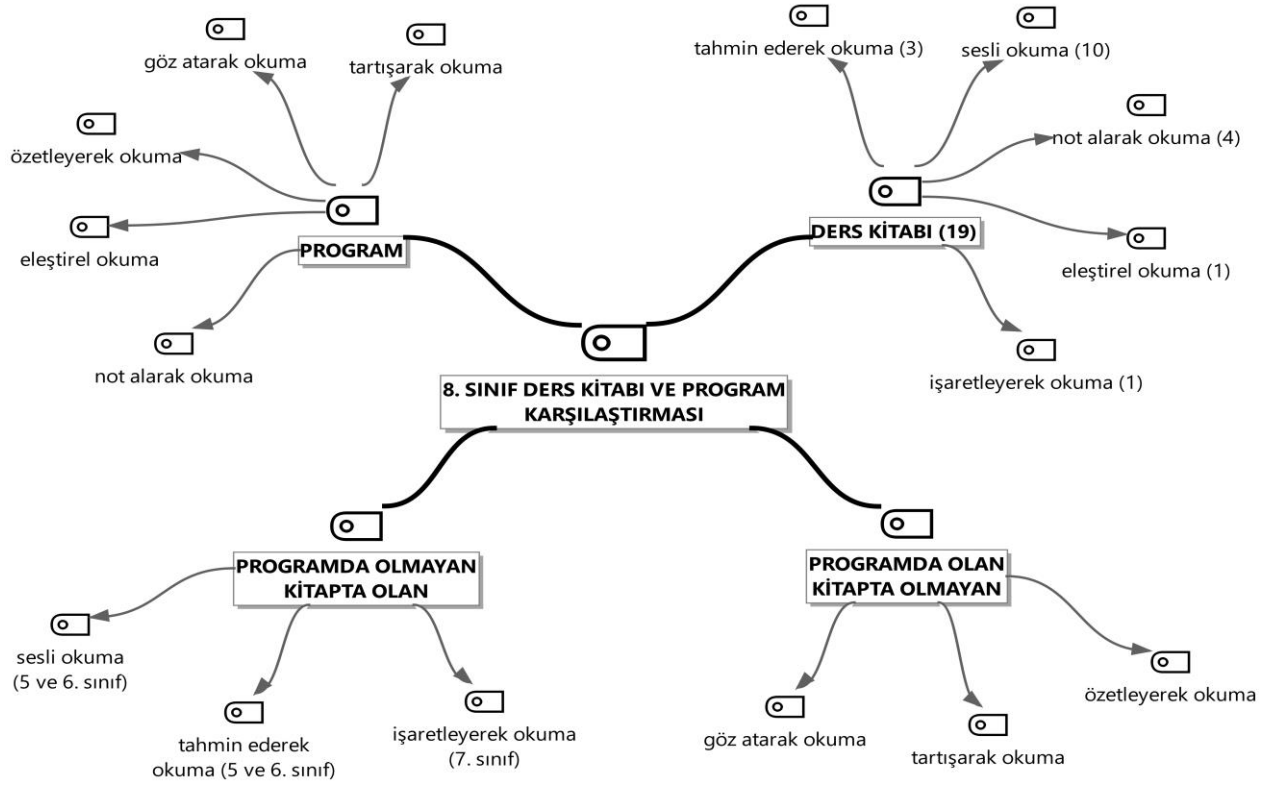

Göz Atarak Okuma Stratejisi Yönerge Örneği:

Sekizinci Sınıf Düzeyinde Okuma Stratejileri

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2019a) 8. sınıf düzeyinde yer alan okuma stratejileri ile 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda (MEB, 2019e) yer alan okuma stratejilerinin karşılaştırılması, Şekil 6'da gösterilmiştir.

Şekil 6. Sekizinci sınıf düzeyinde ders kitabı ve program karşılaştırması

Şekil 6 incelendiğinde Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (MEB, 2019a) 8. sınıf düzeyinde eleştirel, not alarak, tartışarak, göz atarak ve özetleyerek okuma; 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda (MEB, 2019e) ise sesli, tahmin ederek, not alarak, eleştirel ve işaretleyerek okuma stratejilerinin yer aldığı görülmektedir. Ders kitabında sesli okuma 10, not alarak okuma 4, tahmin ederek okuma 3, işaretleyerek okuma ve eleştirel okuma 1 kez geçmektedir. Ders kitabında, 8. sınıf düzeyinde olmamasına karşın 5 ve 6. sınıf düzeyinde yer alan sesli okuma ve tahmin ederek okuma, 7. sınıf düzeyinde yer alan işaretleyerek okuma stratejileri de yer almaktadır. Programda yer almasına karşın tartışarak okuma, göz atarak okuma ve özetleyerek okuma stratejileri ders kitabında yer almamıştır. Ders kitabında en fazla sesli okuma, en az eleştirel okuma ve işaretleyerek okuma stratejilerine yer verilmiştir. Okuma stratejileri bağlamında 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (MEB, 2019e) ile Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı (MEB, 2018) karşılaştırması yapılmamıştır. Bunun nedeni, programın 5 ve 6. sınıf düzeyleri için hazırlanmış olmasıdır.

8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda (MEB, 2019e) yer verilen okuma stratejilerine ilişkin yönerge örnekleri aşağıda gösterilmiştir.

Not Alarak Okuma Stratejisi Yönerge Örneği:

! Aşağıdaki metni, önemli gördüğünüz yerleri defterinize not alarak okuyunuz.

Tahmin Ederek Okuma Stratejisi Yönerge Örneği:

! Okuyacağınız metnin başlığına ve görsellerine bakarak içeriğini tahmin ediniz.

Eleştirerek Okuma Stratejisi Yönerge Örneği:

! Metni, eleştirerek okuma yöntemiyle okuyunuz.

Tartışma

Araştırma; Türkçe Dersi Öğretim Programı (MEB, 2019a) ve Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) yer alan okuma stratejileri ile ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan okuma stratejilerinin karşılaştırılması amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaç doğrultusunda programlarda her sınıf düzeyi için yer verilen okuma stratejileri ile ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan okuma stratejileri karşılaştırılarak program ve ders kitabının tutarlığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Alanyazında ana dili becerileri öğretiminde kullanılan stratejilere yönelik program ve ders kitaplarının karşılaştırmalı olarak incelendiği sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır (Aktaş & Bayram, 2021; Erkal & Çağrıtekin, 2020; Süğümlü & Yiğit, 2020; Süğümlü & Yurt, 2021; Süğümlü & Yüce, 2020). Tartışma sınırlı sayıdaki bu araştırma sonuçları üzerinden yapılmıştır.

Erkal ve Çağrıtekin (2020), Türkçe ders kitaplarındaki bazı metinlerin programda yer almayan okuma yöntem ve teknikleriyle ilişkilendirildiğini; tartışarak, göz atarak ve özetleyerek okuma yöntemlerinin programda yer almasına karşın ders kitaplarında bulunmadığını belirlemişlerdir. Süğümlü ve Yüce (2020), program ve ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki dinleme/izleme stratejilerini karşılaştırmalı olarak inceledikleri çalışmada, dinleme/izleme stratejilerinin program

ve ders kitaplarında tutarlı olmadığını belirlemişlerdir. Süğümlü ve Yiğit (2020), program ve ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki konuşma stratejilerini karşılaştırmalı olarak inceledikleri araştırmada, konuşma stratejilerinin program ve ders kitaplarında tutarlı olmadığını belirlemişlerdir. Süğümlü ve Yurt (2021), program ve ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki yazma stratejilerini karşılaştırmalı olarak inceledikleri araştırmada, yazma stratejilerinin program ve ders kitaplarında tutarlı olmadığını belirlemişlerdir. Aktaş ve Bayram (2021), Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan konuşma ve yazma stratejilerine ders kitaplarında yeterli ölçüde yer verilmediği ve stratejilerin ders kitaplarında kullanımının dengeli olmadığını belirlemişlerdir.

Alanyazındaki konuya yönelik araştırma sonuçları ile bu araştırmanın okuma stratejilerinin program ve ortaokul Türkçe ders kitaplarında tutarlı olmadığına yönelik sonucu örtüşmektedir. Alanyazındaki konuya yönelik araştırmalar ile bu araştırma; dinleme/izleme, konuşma, yazma ve okuma stratejilerinin program ve ders kitaplarında tutarlı olarak yer almadıklarını göstermektedir.

Sonuç ve Öneri

Araştırmanın bulgularından hareketle ulaşılan sonuçlar ve geliştirilen öneriler aşağıda verilmiştir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2019a) 15 farklı okuma stratejisine, Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) ise 8 farklı okuma stratejisine yer verilmiştir. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2019a) 5. sınıf düzeyinde 8, 6. sınıf düzeyinde 7, 7. sınıf düzeyinde 5 ve 8. Sınıf düzeyinde 5 farklı okuma stratejisine yer verilmiştir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (MEB, 2019a) 5 ve 6. sınıf düzeylerinde grup halinde, soru sorarak, hızlı, ezberleyerek ve söz korosu okuma stratejileri, Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda yer almamaktadır. Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) yer alan metinlerle ilişkilendirerek okuma ise Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (MEB, 2019a) hiçbir sınıf düzeyinde yer almamaktadır.

5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda (MEB, 2019b) programın 5. sınıf düzeyinde olmamasına karşın okuma tiyatrosu, işaretleyerek, özetleyerek ve not alarak okuma stratejileri kullanılmış; programın 5. sınıf düzeyinde yer almasına karşın grup halinde ve hızlı okuma stratejileri kullanılmamıştır. Ders kitabında en fazla sesli okuma, en az özetleyerek, ezberleyerek, soru sorarak okuma ve söz korosu stratejileri yer almaktadır.

5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda (MEB, 2019b) yer alan işaretleyerek, okuma tiyatrosu, soru sorarak, ezberleyerek okuma ve söz korusu stratejileri Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) yer almamış; programda yer alan metinlerle ilişkilendirerek, eleştirel ve göz atarak okuma stratejileri ise ders kitabında yer almamıştır.

6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda (MEB, 2019c) programın 6. sınıf düzeyinde olmamasına karşın işaretleyerek ve özetleyerek okuma stratejileri kullanılmış; programın 6. sınıf düzeyinde yer almasına karşın soru sorarak, okuma tiyatrosu, hızlı ve sessiz okuma stratejileri kullanılmamıştır. Ders kitabında en fazla sesli okuma, en az tahmin ederek, not alarak ve işaretleyerek okuma stratejileri yer almaktadır.

6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda (MEB, 2019c) yer alan işaretleyerek okuma stratejisi Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) yer almamış; programda yer alan metinlerle ilişkilendirerek, göz atarak, sessiz ve eleştirel okuma stratejileri ise ders kitabında yer almamıştır.

7. Sınıf Türkçe Dersi Kitabı'nda (MEB, 2019d) programın 7. sınıf düzeyinde olmamasına karşın sesli, sessiz ve tahmin ederek okuma, okuma tiyatrosu ve söz korusu stratejileri kullanılmış; programın 7. sınıf düzeyinde yer almasına karşın tartışarak ve özetleyerek okuma stratejileri kullanılmamıştır. Ders kitabında en fazla sesli okuma, en az göz atarak ve tahmin ederek okuma stratejileri yer almaktadır.

8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda (MEB, 2019e) programın 8. sınıf düzeyinde olmamasına karşın sesli, tahmin ederek ve işaretleyerek okuma stratejileri kullanılmış; programda yer almasına karşın tartışarak, göz atarak ve özetleyerek okuma stratejileri kullanılmamıştır. Ders kitabında en fazla sesli okuma, en az eleştirel ve işaretleyerek okuma stratejilerine yer almaktadır.

Ortaokul Türkçe ders kitaplarında en fazla okuma stratejisi 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda (MEB, 2019b), en az okuma stratejisi ise 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda (MEB, 2019e) yer almaktadır. Ders kitaplarında en fazla sesli okuma stratejisi, en az ise ezberleyerek, eleştirel, göz atarak ve soru sorarak okuma stratejileri kullanılmıştır. Grup halinde okuma, hızlı okuma ve tartışarak okuma Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2019a) yer almasına karşın ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer almamıştır.

Bu sonuçlardan hareketle ortaokul düzeyinde programlar ile ders kitaplarının okuma stratejileri bağlamında tutarlık içinde olmadığı ve okuma stratejilerinin ortaokul Türkçe ders kitaplarında düzenli bir dağılım göstermediği söylenebilir. Bu durum, ortaokul Türkçe ders kitaplarının bir eksikliği olarak değerlendirilmektedir.

Araştırma sonuçlarından hareketle geliştirilen öneriler, aşağıda sunulmuştur.

1. Türkçe Dersi Öğretim Programı (MEB, 2019a) ve ortaokul Türkçe ders kitaplarının okuma stratejileri açısından tutarlı olması sağlanmalıdır.
2. Okuma stratejilerine ortaokul Türkçe ders kitaplarında dengeli bir şekilde yer verilmelidir.
3. Programlarda yer alan “yöntem ve teknik”, “yöntem” ve “strateji” kavramlarına yönelik karmaşa giderilmelidir.
4. Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı (MEB, 2018) ile Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (MEB, 2019a) 5 ve 6. sınıf düzeylerinin okuma stratejileri açısından tutarlığı sağlanmalıdır.

Kaynaklar

- Akın, E. & Çeçen, M. A. (2014). Ortaokul öğrencilerinin okuma stratejileri üstbilişsel farkındalık düzeylerinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 9(8), 91-110.
- Aktaş, E. & Bayram, B. (2018). Türkçe öğretiminde okuduğunu anlama stratejilerinin kullanımı üzerine bir inceleme. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(3), 1401-1414.
- Aktaş, E. & Bayram, B. (2021). Anlatma becerileri kapsamında 1-8. sınıf Türkçe ders kitaplarına bir bakış: Konuşma ve yazma stratejilerinin kullanımı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(1), 1-18.
- Arı, G. (2016). Türkçe dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı sözlü iletişim öğrenme alanındaki kazanımlara eleştirel bir bakış. *Sakarya University Journal of Education*, 6(2), 235-253.
- Aytaş, G. (2005). Okuma eğitimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 461-470.
- Epçaçan, C. (2009). *Okuduğunu anlama stratejilerine genel bir bakış. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 207-223.

- Erkal, M. & Çağrıtekin, D. (2020). Okuma stratejilerinin (yöntem ve tekniklerinin) Türkçe ders kitaplarındaki metinlerle uyumu. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 433-450.
- Girgin, Y. (2011). Cumhuriyet dönemi (1929-1930, 1949, 1981) ortaokul Türkçe öğretimi programlarının içerik, genel ve özel amaçlarıyla karşılaştırmalı gelişim düzeyi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 11-26.
- İşeri, K. (2007). 6. sınıf Türkçe ders kitabının ilköğretim Türkçe programının amaçlarına uygunluğunun değerlendirilmesi. *Dil Dergisi*, 136, 58-74.
- Kaman, Ş. (2012). *Akıcı okuma stratejilerini kullanmanın ilköğretim üçüncü sınıf öğrencilerinde okuma becerisini geliştirmeye etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Karasar, N. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kaya, E. (2015). *Ortaokul (5-8) Türkçe dersi dinleme eğitimi etkinliklerinin öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri açısından incelenmesi: Durum çalışması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Koç, C. & Arslan, A. (2017). Ortaokul öğrencilerinin akademik öz yeterlik algıları ve okuma stratejileri bilişüstü farkındalıkları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 745-778.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2006). *İlköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). *Okuma becerileri dersi öğretim programı*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2019a). *Türkçe dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

- Millî Eğitim Bakanlığı. (2019b). *Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe ders kitabı*. Ankara: Anıttepe Yayıncılık.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2019c). *Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 6. Sınıf Türkçe ders kitabı*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2019d). *Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 7. Sınıf Türkçe ders kitabı*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2019e). *Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 8. Sınıf Türkçe ders kitabı*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Merriam, S. B. (2013). *Qualitative research a guide to desing and implementation* (S. Turan, Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Okur, A. (2013). Yaşam boyu okuma için okuma öğretimi. A. Okur (Ed.), *Yaşam boyu okuma eğitimi* içinde (s. 1-40). Ankara: Pegem Akademi.
- Özçelik, D. Ali. (2014). *Eğitim programları ve öğretim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Özdemir, S. (2018). Öğretmen adaylarının okuma stratejilerini kullanma düzeyleri. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 7(1), 296-315.
- Özercan, M. G. (2010). *İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin kullandığı öğrenme ve okuma stratejilerinin seviye belirleme sınav sonuçlarıyla karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Süğümlü, Ü. & Yiğit, M. (2020). Konuşma stratejilerinin program ve ders kitapları bağlamında karşılaştırılmasına yönelik bir durum çalışması. *I. Uluslararası Pedagojik Araştırmalar Kongresi* (s. 596-610). Düzce: Düzce Üniversitesi
- Süğümlü, Ü. & Yurt, N. (2021). Program ve ders kitaplarının yazma stratejileri açısından tutarlılığı. *9. Uluslararası Sosyal Beşeri ve Eğitim Bilimleri Kongresi* (s. 673- 682), İstanbul: Güven Plus Grup A.Ş. Yayınları

- Süğümlü, Ü. & Yüce, S. N. (2020). Dinleme/izleme stratejilerine yönelik karşılaştırmalı bir çalışma: Program ve ders kitapları. *AVRASYA Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(23), 202-215.
- Şahin, A. (2020). Konuşma eğitimi. H. Akyol, A. Şahin (Ed.), *Türkçe öğretimi* (2. Baskı) içinde (s. 103-127). Ankara: Pegem Akademi.
- Temizkan, M. (2008). Bilişsel okuma stratejilerinin Türkçe dersinde bilgiye dayalı metinleri okuduğunu anlama üzerindeki etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 28(2), 129-148.
- Topuzkanamış, E. (2010). *Türkçe ders kitaplarında okuma stratejileri*. 10. Uluslararası Dil Yazın ve Deyişbilim Sempozyumu. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Tuna, L. (2016). *Okuma stratejilerinin 7. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasına, okuma tutumuna ve okuduğunu anlama becerisine etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Türkben, T. (2018). Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 2152-2166.
- Ülper, H. & Yalınkılıç, K. (2010). Son iki Türkçe programına göre hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki metin sonu sorularının nicel ve nitel görünümü. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(12), 349-461.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Extended Abstract

Curricula are required to achieve the desired level in education. The curriculum guides teachers on what skills and knowledge they will convey, and those which students will acquire. Therefore,

curriculum should be open to new developments and renewable. In order for the curriculum to be implemented efficiently, it is remarkable to prepare coursebooks suitable for the aims of the curriculum. The more qualified textbooks are, the higher the quality of teaching can be.

Turkish lesson is carried out on four basic language skills. Among these skills, reading and listening are comprehension skills, while speaking and writing are the expression skills. Reading is one of the comprehension skills of the language. There is a need for methods and techniques that students will use before, during and after reading so that they can better comprehend what they read. This is met by the reading strategies used in teaching reading skills.

This research aims to compare the reading strategies in the Turkish Course Curriculum (Ministry of National Education [MoNE], 2019) and the Reading Skills Course Curriculum (MoNE, 2018) with the reading strategies in the secondary school Turkish coursebooks. The research is expected to contribute to the adaptation of secondary school Turkish coursebooks to the curriculum in terms of reading strategies. Thus, answers to the following research questions were sought:

- What are the reading strategies for secondary school level in the curricula?
- Are the curriculum and coursebook compatible in terms of the fifth grade reading strategies?
- Are the curriculum and the coursebook compatible in terms of the sixth grade reading strategies?
- Are the curriculum and the coursebook compatible in terms of the seventh grade reading strategies?
- Are the curriculum and the coursebook compatible in terms of the eighth grade reading strategies?
- Are the reading strategies in the curricula and the reading strategies in the secondary school Turkish coursebooks compatible with each other?
- How is the distribution of reading strategies in secondary school Turkish coursebooks?

The research was carried out with case study, one of the qualitative research methods. The study materials of the research are composed of Turkish Course Curriculum (MoNE, 2019) and Reading Skills Lesson Curriculum (MoNE, 2018), and secondary school Turkish coursebooks. Among the study materials, the 6th, 7th and 8th grade Turkish coursebooks were prepared by the Ministry of National Education, and the 5th grade Turkish coursebook was prepared by Anıttepe Publishing. The data collection tools are the learning outcomes regarding the reading strategies in the curricula and the instructions and activities in which reading strategies are used in the secondary school Turkish coursebooks. The research data were collected in two stages. In the first stage, the reading strategies at the 5th, 6th, 7th and 8th grades of the curriculum were determined. In the second stage, the reading strategies in the secondary school Turkish coursebooks were identified. The data were collected through document analysis and analyzed with content analysis technique. MAXQDA 20 qualitative analysis program was used during data analysis. In this regard, reading strategies in the

curricula and in the secondary school Turkish coursebooks were coded and these codes were combined under certain categories. Afterwards, it was determined whether the reading strategies in the curricula and coursebooks were consistent, and the findings were presented and interpreted through the visuals obtained from the analysis program. Data analysis reliability was ensured by giving examples of instructions that include reading strategies in secondary school Turkish coursebooks for all grade levels.

The research results revealed inconsistency between the reading strategies in the Turkish Lesson Curriculum (2019) and in the secondary school Turkish coursebooks; moreover, the 5th and 6th grade levels of the Turkish Lesson Curriculum (MoNE, 2019) and the Reading Skills Lesson Curriculum (MoNE, 2018) are not consistent. The most reading strategy in secondary school Turkish coursebooks is included in the 5th grade Turkish coursebook (MoNE, 2019), while the least is included in the 8th grade Turkish coursebook (MoNE, 2019). Reading aloud strategy was used at the utmost in coursebooks. Reading in group, speed reading and reading by discussion strategies are not included in secondary school Turkish textbooks, although they are included in the curriculum. Based upon the research results, a recommendation was provided to ensure consistency between the curriculum and coursebooks.

Etik Beyan: “*Okuma Stratejilerinin Programlar ve Ders Kitapları Bağlamında İncelenmesi*” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde “Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulunun” hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim.